

LIO SPIKOTOY-LI VOLAPÜKO KO JIREG LINGLÄNA U KO PAPAL?

Fa vicifal: ‚Daniil Morozov‘.

Ba ek Volapükanas omuton spikotön ko jireg Lingläna, u ko plin Monakäna, u ko papal, efe – sekü def kosädapüka kobädik votik – medü Volapük. Läbo pro mögäd somik hiel Arie de Jong büokälo äbüojonidükom stamädis mödik pötöfik ed äbedavobom nomis plütava spikamik.

In püks mödik pö mäniot pösodas regik u nämädi e nämäti labölas geboy subsati neyegik, kel malon buami u patöfi sublimik (*mayed, stim, süper, dacäd, ...*), kobü pönop dalabik (*orik, omik, ofik*). Volapüko pö jenets sümik vöds patik labü poyümot: *-al* (u nesuvikumo: *-an*) nen pönop dalabik zuik pagebons. Bai vödabuks, pö lüspik i no mutoyös glömön zesüdi pönopa pösodik gramatapösoda telid, samo lüspikoy monäkani reigöl so:

– *ol, o mayedal!*

– *or, o mayedal!*

Too plago pönop pösoda gramatik telid pö lüspik ämoädon, lintelek: *o!* < äsaidon, sevabo: *o mayedal!*

Pö jenets sümik medü läod-ladyek daloy fümükön kuratikumo tituli monäkana, sevabo: *o mayedal lampörrik!*

Ad notodön kazeto okikis sumäti, dünüäli, daloy gebön pönopi dalabik de pönop gramatapösoda balid pedefomöli:

O mayedal obik!

Ven spikoy dö monäkan ko gebäd gramatapösoda kilid, tän pla pönops dalabik natapükas, pedefomöls de pönops pösodik gramatagena manik u vomika, gebädooy tefädo foyümotis: *-hi, -ji*, sevabo:

– *nun lügik äspearikon, das jïmayedal: jireg-mot ideadof,*

– *himayedal ästodom in ‚Naharena‘.*

Nitedos, das in deadinun tefü ‚Jan Gerardus Carolus Pieter Peerbolte‘, medü el ‚Volapükagased pro Nedänapükans‘ penotüköl, pämanioton balad yela: 1898 < tiädü ‚Jirega kron, kanid peköseköl lestimafuliküno len Ji-Mayedal Ofa, jireg ela Nedän, fa Bünkap‘ (el ‚kanid‘ binon els ‚kanit‘, ‚lid‘ nutimo, el ‚köseköl‘ sinifon eli ‚pededietöl‘, präpod: ‚len‘ is kanon papläükön nutimo dub el ‚lü‘). Ma tiäd at klülädos, das timü lifüp ela Schleyer pö mäniot pösoda regik in vödems Volapükik, äsä in Yuropapüks mödik, pönop dalabik (*ofik*) u pönop pösodik teföl in genitif (*ofa*) pägebons. Niludo gebäd somik latikumo päfinidon in Volapük asä neverätik. Üf ek no reigon, ab duton lü famül reigöl (as sam, binom leson), tän pagebon vöd: *löpätal*. Sams:

– *hilöpätal: plin: ‚Hendrik‘,*

– *hilöpätal lampörrik* (dö daledük),

– *Mutob begön ore, o löpätal! ad deükön leigedahäti orik!* (in vödem pesaitöl vöds at päspikons pline).

Vöd: klatal < binon läs lezälik e tefon noe calanis neklerik, abi kleranis. Sams:

– *...äliikom lü ministeran, ed äsagom: ‚O klatal!..‘,*

– *...hiklatal: söl lebijop ‚Dr. Wilhelm Berning‘...*

Pla subsat: klatal, vöds votik i tefons gredätanis klerik. Sevabo ad malön papali gebädooy tituli: *saludal*, as sam:

Lebukis bofik legivomös dub nam ora, o süperal! hisaludale: papal: ‚Pius‘ XI pro bukem di ‚Vaticano‘!

Äsä klülädos se löpikos, vöd: *süperal* < jonidon ad mäniotön kardinalis. Ekö! sam nog votik: *Ün yel epasetiköl ‚Dr. De Jong‘ elegivom cifalebukis bofik oka dö Vp. bukemes anik, ed i pösodes vemo cädikes, äsä hisaludale: papal: ‚Pius‘ XI e hisüperale: kardinal-tatasekretan: ‚Eugenio Pacelli‘.*

Caladinit klerik löpik pamalon dub vöd: *ledinit*. Kluo lüspikots sököl mögons:

– *or, ol, o ledinitan!*

– *or, ol, o ledinital!*

Fikulos ad fümükön kuratiko, vio tituls at distons de od, bi in vödems dabinik te vöd: ledinital (tefü lebijop) äkomädon. Binos nitedik, das läod: ledinitik < äfümeton subsatis, kels sinifons u pädanis, u bijopis, vüo mäniot kleranas dinita löpikün äkoedon gebädön muamafomi tefik (Deutänapüko: ‚Hochwürdigsten‘). Sam:

kardinal-tatasekretan ledinitikün.

Büocedob, das el *ledinitan* kanon jonidön as lüspikot plütik lü pädan komunik, ed el *ledinital* as vöd, kel tefon kleranis ko gredät no donikum ka bijopik.

Bai vödabuks e vödaliseds calöfik, sit komplitik vödä labü stamäd: -cäd- < tefü noubans dabinon. Plago jenöfo etas te vöd: *cädan* (leigasinfavöds mögik: *lebenomotedikan, nouban, raistokratan*) < pägebon. Ye kanoy niludön plänedis luveratik, sevabo:

– *ol, or, o cädal!* (lüspikot muvemo veitöfik ma siäm, tefon raistokratani alik),

– *cädasöl* (lüspikot plütik lü nesevädikan alik),

– *cädaläd* (lüspikot plütik lü läd, ü vom ematöl),

– *cädalädül* (lüspikot plütik lü lädül, ü vom no ematöl),

– *dacädal* (tefon regi, lampöri),

– *ol, or, o lecädal!* (tefon plini, davälaplini, ledauti),

– *dalecädal* (titul lampöra).

Somo Volapük gevon lüspikoti pötöfik tefü gredätan alik neklerik u klerik. Lüäl raistokratik somik Volapüka binon töbo plänovik. Ba bevü doküms posbinota namapenädik ela Arie de Jong lekoned jenavik nefinik dö kläns dremälábik kura regäna Nedänik ädabinon-li? Alo nu laboy vödastoki zesüdik ad tävön lü kur alik ed igo lü kuriad di ‚Roma‘.

„Vög Volapüka“. *Yel: 2018. Nüm: 10. Pads: 74, 75.*